Valiokunnan lausunto TyVL 13/2017 vp─ HE 149/2017 vp

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle Kanadan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välisen laaja-alaisen talous- ja kauppasopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Ulkoasiainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle Kanadan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välisen laaja-alaisen talous- ja kauppasopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi (HE 149/ 2017 vp): Asia on saapunut työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava ulkoasiainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- lähetystöneuvos Marja Kuosmanen, ulkoasiainministeriö
- kaupallinen neuvos Kent Wilska, ulkoasiainministeriö
- kansainvälisten asioiden päällikkö Markus Penttinen, Akava ry
- asiantuntija Saila Turtiainen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Suomen Yrittäjät ry
- Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyy lokakuussa 2016 Kanadan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välillä allekirjoitetun laaja-alaisen talous- ja kauppasopimuksen (myöhemmin CETA-sopimus) sekä lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

CETA-sopimus on sekasopimus, jonka määräykset kuuluvat osittain jäsenvaltioiden ja osittain Euroopan unionin toimivaltaan. Sopimuksella tavoitellaan kaupankäynnin helpottamista ja talou-

den kasvua, mutta samalla myös korkeatasoista kuluttajansuojaa, avoimuutta sekä työelämän säännösten ja ympäristönsuojelun edistämistä.

Kanada on tavaraviennin osalta Suomen yhdenneksitoista ja tuonnin osalta kymmenenneksi suurin kauppakumppani EU:n ulkopuolisista maista. Suomesta Kanadaan viedään etupäässä metsäteollisuuteen tarkoitettuja koneita, lumessa liikkumista varten suunniteltuja ajoneuvoja sekä lääketieteessä käytettäviä laitteita.

CETA-sopimus avaa suomalaisille yrityksille ja kotitalouksille uusia mahdollisuuksia poistamalla laaja-alaisesti kaupan esteitä. Vienti Kanadaan helpottuu, kun tuotestandardit tunnustetaan molemmin puolin tähänastista kattavammin, ja tuotteille tehtävien kaksinkertaisten testien määrä vähenee. Useiden tuotteiden osalta riittää, että EU:sta Kanadaan vietävä tuote testataan EU:ssa olevassa testauslaitoksessa kanadalaisten sääntöjen mukaan ja päinvastoin. Lisäksi sopimus helpottaa esimerkiksi asiantuntijoiden määräaikaista liikkuvuutta sekä tutkintojen tunnustamista.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää CETA-sopimuksen tavoitteita hyvinä ja kannatettavina ja siitä saatavia hyötyjä merkittävinä. Valiokunta puoltaa sopimuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Kestävä kehitys

EU:n vapaakauppasopimuksiin sisältyy nykyään säännönmukaisesti kestävää kehitystä eli työelämä- ja ympäristökysymyksiä koskevat määräykset, joilla osapuolet sitoutuvat keskeisiin työelämäoikeuksia ja ympäristön suojelua koskeviin kansainvälisiin sopimuksiin, korkeaan suojelun tasoon sekä kansallisten lakien tehokkaaseen toimeenpanoon. CETA-sopimuksessa EU on johdonmukaisesti kehittänyt työelämäoikeuksiin ja ympäristön suojeluun liittyvää sisältöä ja CETA:n kestävän kehityksen luku onkin EU:n tähänastisista kauppasopimuksista kunnianhimoisin.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää CETA-sopimuksen kestävää kehitystä koskevia sitoumuksia hyvinä ja tärkeinä. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota määräysten tehokkaaseen toimeenpanoon. Sopimuksen mukaan kestävää kehitystä koskevien määräysten soveltamiseen liittyvien erimielisyyksien ratkaisemiseen voidaan käyttää vain tähän tarkoitukseen määrättyä menettelyä, mistä johtuen riidat eivät voi johtaa taloudellisiin sanktioihin, kuten esimerkiksi saatujen kauppaetujen menetyksiin.

Eräiden EU-jäsenvaltioiden pyynnöstä EU ja Kanada laativat CETA-sopimukseen Kanadan sekä EU:n ja sen jäsenvaltioiden yhteisen tulkitsevan välineen, joka hyväksyttiin sopimuksen allekirjoituksen yhteydessä. Tulkitsevan välineen tarkoituksena ei ole muuttaa sopimuksen määräyksiä, vaan sitä voidaan käyttää sopimuksen tulkinnan apuvälineenä. Kestävän kehityksen osalta tulkitsevassa välineessä vahvistetaan, että kyse on osapuolia sitovista määräyksistä.

Tulkintavälineen erityisessä tarkastelulausekkeessa osapuolet sitoutuvat kestävän kehityksen määräysten aikaiseen tarkasteluun, johon sisältyy myös määräysten tehokkaan toimeenpanon arviointi. Saadun selvityksen mukaan komissio on aloittanut julkiset keskustelut siitä, miten kestä-

vän kehityksen määräysten vaikutuksia osana EU:n vapaakauppasopimusten toimeenpanoa voitaisiin tulevaisuudessa parantaa.

Valiokunta pitää CETA-sopimuksen kestävän kehityksen määräysten vaikutusten arviointia ja kehittämistä tärkeänä ja tähdentää, että tulevissa EU:n vapaakauppasopimuksissa kestävää kehitystä koskevien määräysten toimeenpanosta ja laiminlyöntien seuraamusjärjestelmän riittävästä tehokkuudesta tulee huolehtia.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta esittää,

että ulkoasiainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 30.11.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Tarja Filatov sd
varapuheenjohtaja Heli Järvinen vihr (osittain)
jäsen Hannakaisa Heikkinen kesk (osittain)
jäsen Reijo Hongisto sin
jäsen Niilo Keränen kesk
jäsen Anna Kontula vas (osittain)
jäsen Jaana Laitinen-Pesola kok
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Merja Mäkisalo-Ropponen sd
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Veronica Rehn-Kivi r
jäsen Eero Suutari kok
jäsen Martti Talja kesk
jäsen Juhana Vartiainen kok
jäsen Eerikki Viljanen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjaana Kinnunen